

Z e s t a w i e n i e
 obowiązujących ustaw i rozporządzeń mających wpływ
 na planowanie wsi.

4M.437 : 4M-19 (438)

Planując osiedle wiejskie wskazany jest posiadanie znajomości szerokiego przepięcia prawnych, wtedy bowiem prace w efekcie końcowym będą scharmonizowaną z obowiązującym w państwie porządkiem prawnym.

Przepisy i normy prawne dotyczące omawianego zagadnienia można zgrupować w następującym w porządku, przepisy :

- A/ bezpośrednio dotyczące omawianego tematu - planowanie wsi oraz tematów związanych z urządzeniem przedsiębiorstwa rolnego.
- B/ pośrednio związane z tematem planowania wsi, z dziedziny budownictwa i urządzeń użyteczności publicznych, oraz
- C/ inne nie wchodzące w żadną z wyżej wymienionych grup lecz mające przyczynowy związek z tematem głównym - planowanie wsi.

Przechodząc do zgrupowania oddzielnych przepisów otrzymamy następujący wykaz.

lp.	Bliższe określenie			przepisy ogłoszone		
	tytuł	rodzaj	data	nr.	poz.	rok
GRUPA A.						
1.	o zasadach tworzenia osiedli wiejskich przy przedsiębiorstwie ustroju rolnego.	r. Min. Roln. i R.N. " Rob. Publ. " Sprawiedli.	15.VI 1929	Dz. U. R. P.	55 443	1929
2.	o sprawie odbudowy osiedli wiejskich zniszczonych wskutek działań wojennych.	r. Min. Odbudowy " Roln. i R.N.	7.7 1945	Monit. Pol.	6 29	1945
3.	o scaleniu gruntów	u.	31.VII 1923	Dz. U. R. P.	67 522 22 467	1932 1933
4.	o sprawie wykonywania ustawy o scaleniu gruntów.	r. Min. Roln. i R.N. " Sprawiedli.	27.VIII 1928	Dz. U. R. P.	111 919 55 415	1932 1933
5.	o przeprowadzeniu reformy rolnej.	d.	6.II 1944	Dz. U. R. P.	3 113	1945
6.	o sprawie wykonywania dekretu 26.9.1944 o przeprowadzeniu reformy rolnej.	r. Min. Roln. i R.N.	1.III 1945	Dz. U. R. P.	10 51	1945

Lp.	bliższe określenie			przepisy ogłoszono			
	tytuł	rodzaj	data		Nr.	poz.	rok
7.	W sprawie wykonywania dekretu z 6.9.1944 o przeprowadzeniu reformy rolnej.	z. Min. Roln. i S.R.	6.III 1945	Dz.U. Min. R. i R.	1	4	1945
	<u>Grupa B.</u>						
8.	O prawie budowlanym i zabudowie osiedli.	r.u.	16.II 1928	Dz.U.R.P.	34	216	1939
9.	O planowym zagospodarowaniu przestrzennym Kraju.	d.	2.IV 1946	Dz.U.R.P.	16	109	1946
10.	O sposobie opracowania planów zabudowania.	r. Min. Spr. Wewn.	13.X 1936	Dz.U.R.P.	65	594	1936
11.	O prawie lotniczym.	r.u.	14.III 1928	Dz.U.R.P.	69	437	1935
12.	O oddaleniu budowli, składów, zadrzewienia i robót ziemnych od linii kolejowych.	u.	13.III 1934	Dz.U.R.P.	28	220	1934
13.	O stosunkach prawnych w obszarach warcenych i rejonach unscienionych.	u.	28.I 1932	Dz.U.R.P.	19	124	1932
14.	O opiece nad zabytkami.	r.u.	6.III 1928	Dz.U.R.P.	24 16	265 62	1928 1933
15.	O chowaniu smarkłych i stwierdzeniu przynokym zgonu.	r. Min. Op. Społ.	30.XI 1933	Dz.U.R.P.	13 38	103 326	1934 1938
16.	O grobach i omentarsach wojennych.	u. r. Min. Spr. Wewn.	23.X 1936	Dz.U.R.P. Dz.U.R.P.	39 65	311 595	1933 1936
17.	O zaopatrywaniu ludności w wodę.	r.u.	16.III 1928	Dz.U.R.P.	32	310	1928
18.	O wodzie do picia i potrzebach gospodarczych.	r. Min. Op. Społ. r. " Spr. Wewn.	27.VIII 1933	Dz.U.R.P.	79	562	1933
					75	506	1939
19.	O usuwaniu nieczystości i wód opadowych.	r.u. u	16.III 1928	Dz.U.R.P.	32 24	311 210	1928 1938

Lp.	Bliższe określenie			przepisy ogłoszono		
	tytuł	rodzaj	data	nr.	pos.	rok
20.	W sprawie targowisk.	r. Min. Przem. i Handlu	4.VIII 1936	Dz.U.R.P.	64	462 1936
21.	O udrożkach.	u.	23.III 1922	Dz.U.R.P.	31	254 1922
		u.	22.III 1928		36	331 1928
22.	O ochronie przed po- żarami i innymi kie- skami.	u.	13.III 1934	Dz.U.R.P.	41	365 1934
23.	O rozmieszczeniu i li- czebności miejscowych straży /pogotowi/ po- żarnych i uznaniu stra- ży pożarnych za miejs- cowe.	r. Min. Spr. Wewn.		Dz.U.R.P.	78	573 1937
<u>G r u p a C.</u>						
24.	O zagospodarowaniu lu- bów państwowych.	r.u.	22.III 1928	Dz.U.R.P.	36	336 1928
25.	O zalesianiu niektó- rych nieużytków.	u.	14.VII 1936	Dz.U.R.P.	56	406 1936
26.	Prawo górnicze.	r.u.	29.XI 1930	Dz.U.R.P.	85	354 1930
27.	Ustawa wodna.	u.		Dz.U.R.P.	62	574 1928
28.	Prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym.	r.u.	24.IX 1934	Dz.U.R.P.	86	776 1934
					31	205 1939
29.	O budowie i utrzymaniu drog publicznych.	u.	10.XII 1920	Dz.U.R.P.	6	32 1921
					32	276 1933
30.	Przepisy techniczne projektowania dróg.	z.	23.III 1938	Dz.U. Min. Komun.	33	323 1938
31.	Prawo rzeczowe.	d.	11.X 1946	Dz.U.R.P.	57	319 1946

Objaśnienie znaków: Dz.U.R.P. - Dz.Ust. Rzpltej Pol.,
 Dz.U. - Dziennik Urzędowy,
 u. - Ustawa,
 r.u. - rozporządzenie z mocą ustawy,
 d. - dekret,
 r. - rozporządzenie,
 z. - zarządzenie,
 ok. - okólnik.

Objaśnienia do wykazu.

UW - liczba oznacza kolejną liczbę wykazu, w "-" ujęte tytuły odnoszących przepisów.

1. "O zasadach tworzenia osiedli wiejskich przy przebudowie ustroju rolnego".

Rozporządzenie wydane w 1929 r. dotychczas nie uchylone nadal obowiązuje.

Jednak wobec utraty mocy obowiązującej ustawy z 28.XII.1925 o wykonaniu reformy rolnej, należy uważać postarwienia odnoszące się do wypadków związanych z tą ustawą za wygasłe. Natomiast przy pracach scaleniowych na obszarach niezniszczonych wskutek działań wojennych, w zasadzie przepisy te w dalszym ciągu posiadają moc obowiązującą.

UW: Należy zapoznać się z całością tego rozporządzenia.

2. "W sprawie odbudowy osiedli wiejskich zniszczonych wskutek działań wojennych".

Zarządzenie dotyczy jak stwierdza jego tytuł obszarów zniszczonych wojennych, przy czym prace przytępienia do prac właścicielskich będąc stosownie do ustępu 3 zarządzenia wdrożone postępowanie scaleniowe.

Do tego zarządzenia wyszły jako załączniki dwie instrukcje I i II. Pierwsza instrukcja omawia szczegółowo zasady postępowania przy opracowywaniu planów zabudowania wsi oraz technikę wykonania tych planów, natomiast druga instrukcja odnosi się do zasad budowy domu inwentarskiego we wsiach zniszczonych.

UW. należy zapoznać się z całością tego zarządzenia jak również z załączonymi do niego instrukcjami.

3. "O scaleniu gruntów".

Obecna ta ustawa reguluje całość postępowania przy scaleniu gruntów w czasie którego projektant niejednokrotnie będzie rozwiązywał zagadnienia wchodzące w zakres planowania osiedla wiejskiego.

Należy więc ogólnie zapoznać się z całością tej ustawy. W szczególności trzeba zwrócić uwagę na przepisy pierwszych ośmiu artykułów które definiują pojęcia gruntów rolniczych, nadmier- nie zwężonych oraz położonych w szachownicy, określają jakie grun- ta podlegają wyłączeniu od scalenia i określają istotę scalenia, a także wymieniają czynności dodatkowe jakie należy przeprowadzić z urzędem łącznie ze scaleniem.

Do tych ostatnich czynności należy według art.7 dokonanie między innymi wydzielenia gruntów na cele miejscowej użyteczności publicznej, regulacja dróg i dojazdów, oraz ustalenie ogólnego planu rozbudowania, tworzącej się na podstawie scalenia jednostki administracyjnej.

4. "W sprawie wykonania ustawy o scaleniu gruntów".

Rozporządzenie dotyczące wykonania ustawy omawianej poprzednio na szczególную uwagę zasługują tu przepisy §§ 2, 6, 43, 53 odnoszące się do pierwszych ośmiu artykułów oraz art. 32 ustawy.

W między czasie zostały uchylone przepisy §§ 3 ust.2, od 14 do 24, 25 ust. 3, 43, 71, 83, 84, 86 przepisami ogłoszonymi w następują- cych Dz.U.R.P. Nr.42, poz.290 z 1935, Nr.94, poz.842 z 1934, Nr.38, poz. 392 z 1932, Nr.42 poz.309 z 1936, Nr.40 poz.364 z 1932, Nr.22, poz.167 z 1933.

5. "O przeprowadzeniu reformy rolnej".

Dekret P.K.W.R-u określający zasady reformy rolnej przeprowadzonej w 1944-1945 r. należy się zapoznać z całością tych przepisów.

na szczególną uwagę zasługują art. 15 stanowiący, że przy wypracowa-
niu planu podziału pewna część ziemi zostaje niepodzielona, między
inymi również na cele rolnicze i inne ważne zadania uży-
teczności publicznej.

"w sprawie wykonania dekretu P.R.W.S-u z 6.VII.1944 o przeprowa-
dzeniu reformy rolnej"

Przepisy wykonawcze do wspomnianego wyżej dekretu, zawróci-
 uwagę na § 44 i 45, omawiające jak grunta nie podlegały podziałowi
oraz rozmiary powierzchni przeznaczonych na cele szkolnictwa rol-
niczego.

W pozycji 7-ej wykazu znajdują się następujące zarządzenie:

Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie
wykonania dekretu z dnia 6.9.1944 r. o przeprowadzeniu Reformy Rol-
nej /Dz.U.R.P. Nr. 3 poz. 13 z roku 1945/.

"Przy opracowaniu wykazu wyłączeń iniepcyjnych majątków prze-
dzianych art. 15 należy majątki lub ich części pozostawić na rozbud-
owę miast i osiedli, powodując się następującymi strefami zaintereso-
wania miast oraz ośrodków przemysłowych:

1. a/ w odległości do 30 km od granic administracyjnych miasta
"Warszawy,
- b/ w odległości do 12 km od granic administracyjnych miasta
Łodzi oraz miast portowych nad morzem Bałtyckim,

Co do innych miast, grunty położone w odległości:

- c/ do 3 km od granic administracyjnych miast o ludności od
50.000 do 60.000,
do 5 km od granic administracyjnych miast o ludności od
75.000 do 100.000,
do 8 km od granic administracyjnych miast o ludności od
100.000 do 200.000,
do 10 km od granic administracyjnych miast o ludności ponad
200.000,
 - d/ w 10 km pasie nad wybrzeżem portu Bałtyckiego.
2. Wniocki dotyczące wyłączenia na cele rolnicze, ośrodków
przemysłowych, kolonii mieszkaniowych i ogródków działkowych,
komunikacji publicznych oraz innych winny być zgłaszane przez
odpowiednie władze zaopiniowane przez wojewódzkie Rady Narodowe.
 3. Wojewódzcy pełnomocnicy oraz wojewódzkie urzędy ziemskie zawróci-
 się do zainteresowanych miast wymienionych w pkt. 1 o wystąpienie
z wnioskami wyłączenia odpowiednich terenów.
 4. Majątki powyższe do czasu ostatecznej decyzji pozostają w dalszy
ciągu w zarządzie państwowym.

Minister:

Mgr. Edward Bertold

Warszawa, dnia 6 marca 1945 r.

8. "O prawie budowlanym i zabudowania osiedli".

Zasługują tu na szczególną uwagę artykuły od 264 do 319 sta-
nowiące przepisy policyjno-budowlane dla gmin wiejskich warunkują-
ce normy techniczne w planowaniu wsi oraz artykuły od 408 do 417
o przepisach miejscowych.

Uw. Artykuły od 7 do 51 uchylone dekretem L. wykazu 9.

9. "O planowym zagospodarowaniu przestrzennym Kraju".

Dekret z którym każdy planista winien być obeznajony.

10. "O sposobie opracowania planów zasiedlenia".

Przepisy te odnoszą się zasadniczo do obszarów wiejskich, jednak wskazana jest celadna ich znajomość, ponieważ wprowadzają one w dziedzinę planowania osiedli od strony techniki wykonania.

Należy zwrócić uwagę na ten szczegół, że obecnie przepisy te wobec postanowień dekretu o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju wymagają nowelizacji, niemniej jednak jako nieuchylone nadal obowiązują.

11. "O prawie lotniczym".

Przepisy tego prawa regulują sprawy związane z budową domów w pobliżu lotnisk, w szczególności ich odległość od lotniska, a w zależności od tego i ich wysokość, mogą więc mieć wpływ na planowanie osiedla położonego w pobliżu lotniska.

Należą do są przepisy następujące:

/Dz.U.R.P. Nr.59, poz.437 z 1934 r./

7. Lotniska i urządzenia pomocnicze.

Art.21.

/1/ Przez lotnisko rozumie się powierzchnię ograniczoną na ladzie lub wodzie, przeznaczoną i przystosowaną do przylotu, postoju i odlotu statków powietrznych.

/2/ Za urządzenia pomocnicze uważa się urządzenia sygnalizacyjne, meteorologiczne, radiotelegraficzne oraz inne urządzenia dla potrzeb lotnictwa.

Art.23.

/1/ Dla urządzenia lub powiększenia lotnisk, fabryk lotniczych i zakładów lotniczych, służących dla celów państwowych lub publicznych dla przeprowadzenia do nich dróg dojazdowych oraz dla urządzeń pomocniczych, niezbędnych dla obsługi powietrznej użytku państwowego lub publicznego, dopuszczalne jest za oświadczeniem wydziału cennic, ograniczenie praw własności i praw związanych z nieruchomością oraz czynowe zajęcie nieruchomości.

/2/ Ograniczenie prawa własności może obejmować zakaz stawiania budynków i parkanów, sadzenia drzew, przeprowadzania przewodów powietrznych i wogóle stwarzania jakichkolwiek przeszkód dla obsługi powietrznej w promieniu - licząc od środka lotniska - 950 metrów dla lotnisk pierwszej kategorii, 650 metrów - dla lotnisk drugiej kategorii i 400 metrów dla lotnisk pozostałych.

/3/ Poza obrębem, oznaczonym w ustępie 2, w odległości 500 metrów od granicy tego obrębu pozwolenie na wzniesienie budowli lub innych urządzeń ponad 6 metrów wysokości, a stanowiących przeszkodę dla obsługi powietrznej, nie może być udzielone bez zgody władz obsługi powietrznej.

Art.24.

/1/ Wszelkie odmiennie stojące przedmioty /kominy fabryczne, wieże i t.p./ o wysokości ponad 20 metrów, znajdujące się w odległości do jednego kilometra, oraz słupy anteny radiostacji nadawczych w odległości dwudziestu kilometrów od granicy lotniska winny być w porze ciemnej oświetlone.

/2/ Właściciel lotniska urządzeń oświetlenia i utrzymuje je na własny koszt.

/3/ Postanowienia tego artykułu nie dotyczą lotnisk użytku prywatnego.

W pewnych przypadkach może być pomocna również znajomość przepisów rozporządzenia Min. Komunikacji z 15.II.1934 r. o podziale istniejących na kategorie oraz o warunkach zakładania, urządzania i konserwacji szlaków /Dz.U.R.P. Nr.18, poz.142/.

12. "O oddaleniu budowli, składów, zaprzewienia i robót ziemnych od linii kolejowych".

Przebiegając do planowania budowy wiejskiego, połączonego z prądami linii kolejowych, należy uprzednio dokładnie zapoznać się z tymi przepisami.

Na szczególną uwagę zasługują przepisy następujące:

/Dz.U.R.P. Nr.28, poz.220 1934/

Art.1.

/1/ Budowle ogniotrwałe można wznosić lub przebudowywać w odległości nie mniej niż 4 m, budowle nieogniotrwałe o ogniotrwałym pokryciu dachów w odległości nie mniejszej niż 20 m, budowle nieogniotrwałe o nieogniotrwałym pokryciu dachów i budowle przeznaczane na składy materiałów łatwopalnych, w odległości nie mniejszej niż 30 m od osi najbliższego toru kolejowego. Przepisu powyższego, o ile dotyczy on budowli ogniotrwałych, nie stosuje się, jeżeli tory kolejowe są położone w wykopie o głębokości ponad 7 m.

/2/ Budowle ogniotrwałe, przeznaczane na zakłady o większych paleniskach, jak kurnie, odlewnie, suszarnie i t.p., można wznosić lub przebudowywać w odległości nie mniejszej niż 6 m od osi najbliższego toru kolejowego.

/3/ Składy materiałów łatwopalnych, nie zabezpieczone przed skutkami parowców, jak również przedmioty łatwopalne, powinny być oddalone od najmniej o 40 m od osi najbliższego toru kolejowego. Postanowienie to nie dotyczy składów niezapalających w czasie ich uprzętkowania z pola.

Art.2.

Jeżeli tory kolejowe są położone na nasypach, odległość budowli nieogniotrwałych, składów materiałów łatwopalnych, jako też składów olejów mineralnych od osi najbliższego toru kolejowego należy zwiększyć o 1,5 h, przyczym "h" jest różnicą poziomów krawędzi torowiska i terenu budowli, zwiększenie takie nie powinno przekraczać dwukrotności odległości, określonych w art.1

Art.4.

Właściciel nieruchomości może, w przypadkach wyjątkowych po uzgodnieniu warunków z zarządem kolei, uzyskać pozwolenie na wzniesienie lub przebudowywanie budowli i składów w odległości mniejszej od ustalonej w artykułach poprzedzających.

Art.5.

/1/ W odległości mniejszej niż 4 m od granicy gruntu, będącego w zarządzie kolei, nie wolno robić rowów i wykopów dla wydobywania gliny, piasku, żwiru, kamieni, torfu i t.p. lub dla innego celu.

/2/ Zarządowi kolei służy prawo zwiększenia lub zmniejszenia wymienionej w ust. /1/ odległości w przypadkach, uzasadnionych warunkami geologicznymi gruntu.

/3/ Jeżeli na roboty, wymienione w ust. /1/, wykonywane w odległości 4 do 20 m od granicy gruntu, będącego w zarządzie kolei, wymagane jest zezwolenie władzy administracji ogólnej, za ona

przed wydaniem zezwolenia zasięgnąć opinii właściwego zarządu kolei.

/4/ Ograniczenia prawa poszukiwania i robót górniczych w pobliżu torów kolejowych normuje prawo górnicze.

Art. 6.

/1/ Granty można nakreślić /zakreślić/ w odległości nie mniejszej niż 15 m od osi toru kolejowego.

/4/ Zarząd kolei może w przypadkach wyjątkowych zezwalać na zerzwanie /zakreślenie/ gruntów oraz na pozostawienie nakreślenia /zakreślenia/ w odległości mniejszej od wymienionej w ust. 1.

Art. 11.

/1/ Przepisy ustawy niniejszej nie dotyczą torów, służących wyłącznie do użytku zakładów przemysłowych oraz do innego użytku prywatnego, kolei miejskich, jako też kolei użytku publicznego trakcji mechanicznej /konnej/.

/2/ Przepisy art. 1 ust. /1/ 1 /3/ oraz art. 2 nie dotyczą kolei o silniku mechanicznym nieparowym.

13. "O stosunkach prawnych w obszarach warownych i rejonach uroczonych".

Przepisy tej ustawy między innymi regulują na specjalnych obszarach t. zw. warownych i rejonach uroczonych sprawy wnoszenia nowych kafełli oraz zakładania nowych ulic i dróg.

W przypadku projektowania osiedla na obszarach warownych i w rejonach uroczonych należy mieć na uwadze przepisy następujących artykułów tej ustawy.

/Dz.U.R.P. Nr. 19, poz. 124 z 1932/.

Art. 1.

/1/ W obszarach warownych lub rejonach uroczonych państwo może wprowadzić ze względu na interes obrony państwa ograniczenia prawa własności, pobicia, użytkowania i używania nieruchomości, prawa przebywania lub zamieszkiwania, oraz wykonywania pewnych określonych czynności, wskazanych w niniejszej ustawie.

/2/ Ograniczenia wprowadza na wniosek Ministra Spraw Wojskowych Rada Ministrów w ścisłej współpracy, ustalając terenem ich rodnej i zakres, będąc to osobno dla każdego lub niektórych obszarów warownych, względnie rejonów uroczonych, stosownie do potrzeb i warunków miejscowych, będąc też ogólnie dla wszystkich obszarów warownych lub rejonów uroczonych.

Art. 2.

- /1/ c/ zakładania nowych ulic lub dróg, a to tak co do ich szerokości, kierunku, jak i rodzaju nawierzchni, względnie usuwania lub zmiany istniejących;
- d/ budowy nowych, względnie ulepszenia lub zmiany istniejących budowli, sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, oświetleniowej, rurociągów, sieci telefonicznej lub telegraficznej, pocztowej i napowietrzanej, oraz urządzeń i przedsięwzięcia komunikacyjnych w ziemstwach;
- h/ zalesienia, względnie odzalesienia terenu, oraz wszelkich zmian w lasach, już istniejących;
- i/ dokonywania pomiarów i zdjęć topograficznych i fotograficznych całego terenu, jak i urządzeń warownych.

Art. 3

/1/ O ile interes obrony państwa ^{nie} stoi temu na przeszkodzie, mogą władze wojskowe udzielać zezwoleń na wykonywanie praw lub czynności, podlegających ograniczeniom w myśl niniejszej ustawy.

Art. 5.

/2/ Władzą wojskową właściwą dla udzielania zezwoleń jest: w obszarach warownych dowódca obżaru warownego, w rejonach umocnionych ten dowódca rejonu umocnionego, w którego okręgu położony jest dany rejon umocniony.

/3/ Od decyzji władzy, wskazanej w ustępie pierwszym, przysługuje interesowanemu w terminie dni 14 od dnia jej doręczenia odwołanie do Ministra Spraw Wojskowych.

Ponadto zaródek należy uwagą na niżej podane przepisy Rządowego Rozporządzenia Rady Ministrów z 6. XII. 1934 r. o stosunkach władz wojskowych do miejscowych cywilnych władz rządowych oraz samorządowych w obszarach warownych i rejonach umocnionych /Dz. U. R. P. Nr. 28 poz. 226 z 1935 r./.

§. 1.

/1/ Stosunek władzy wojskowej do miejscowych cywilnych władz rządowych i samorządowych w obszarach warownych i rejonach umocnionych opiera się na zasadach ściślejszej współpracy tych władz z władzą wojskową w sprawach utrzymania oraz uprawnienia stanu obywateli tych obszarów i rejonów.

/2/ Współpraca ta polega w szczególności na uzgadnianiu z władzą wojskową zamierzeń dotyczących przedewszystkiem parcelacji, melioracji, ocieplania, zabudowy, wodociągów, kanalizacji

Art. 2.

/1/ W zakresie wydawania zarządzeń miejscowe cywilne władze rządowe i samorządowe w obszarach warownych i rejonach umocnionych wydają na wniosek władzy wojskowej w ramach obowiązujących przepisów, zarządzenia, dotyczące sprawy:

5/ planów zabudowania osiedli miejskich i wiejskich.

W przypadku planowania wsi położonej w pobliżu wojskowych zakładów amunicyjnych lub składów amunicji i materiałów wybuchowych, uzgadniania rejonów bezpieczeństwa regulują przepisy rozp. Rady Ministrów ogłoszone w Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 442 z 1933 r.

14. "O opiece nad zabytkami" ustawa ta reguluje sprawy zabytków, wyrzeczając, określając co podlega ochronie władz konserwatorskich".

Zaródek tu należy uwagą na postanowienia następujących artykułów.

/Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 265 z 1926/.

Art. 1.

Zabytkiem w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest każdy przedmiot tak nieruchomy, jak ruchomy, charakterystyczny dla pewnej epoki, posiadający wartość artystyczną, kulturalną, historyczną, archeologiczną lub paleontologiczną, stwierdzoną orzeczeniem władzy państwowej, i zasługujący wskutek tego na zachowanie.

Art. 2.

Za zabytki mogą być w szczególności uznane:

- 1/ jaskinie i groty wraz z przedprożami; grodziska /kordyceńskie, "sanczycka", pikalnie, t.jw. szwedzkie góry, okopy, szalec i waly/; ślady osad ludowych i?odnych; cementarzyska szkieletowe i ciałopalne, "pola urnowe" oraz poszczególne groby, kurhany, nagily, kopce, kopalnie przedhistoryczne /żrzenia, soli, turystyna, miedzi, żelaza i kamików mineralnych/; piece garncarskie i piece do wytapiania metali; kręgi kamienne i kamienie ustawiane; figury kamienne przedhistoryczne /t.jw. baly kamienne i pomogi bóstw/ i glazy obrabiane /żarna, glazy do znakania, we stopach, misy, krzyżki, podkowani, dołkami i.t.p./
 - 2/ budowle zarówno murwane jak drewniane, wraz z wszelkimi szczegółami architektury i dekoracji zewnętrznej oraz z otoczeniem /ogrodem, placem/, a także dochowane w późniejszej budowie części dawne /prezbiteria, kaplice, wieże, bramy, portale, kolumny, drzwi, kominki i t.p./
 - 3/ luźno stojące pomniki, nagrobki, kaplice, figury, krzyże, kolumny, słupy graniczne i t.p.
 - 4/ ruiny budowli, pomników i pozostałości
 - 5/ grupy budowli, wybitne pod względem estetycznym i umiennie bądź dla całego osad, miast, wsi, bądź dla ich dzielnic
 - 6/ na granicę dochowane reorganizacja starych miast i dzielnic staronijmiejskich
 - 7/ ogrody ozdobne, oraz aleje cmentarne i przydrożne, drzewa sędziane i okazy i t.p.
 - 8/ przedmioty, związane bezpośrednio z przeznaczeniem budynków /ołtarze, ambony, chrzcielnie, stalle, pomniki, nagrobki w grobach bezkolnych wraz z użytkami w nich służącymi pracy ręcznej, epitafia, tablice, wota, szaty i meble obrzędowe, dzwony i t.p./
 - 9/ dzieła sztuk plastycznych: obrazy, rzeźby, ryciny
 - 10/ dzieła sztuk zdobniczych i kunsztów dochowanych, srebra, brzo, rądy, pojasdy, chorągwie, sztandary, armaty, dywany, zakłady, pasy, kilimy, kalfy, koronki, ubiory, meble, sprzęty, naszytnia, zegary, świece, wyroby metaliczne, email, szkło, ceramika, kraty, okucia, maski, godła, maski i t.p.
 - 11/ monety, miedale, pieczęcie, tłaki mennicze
 - 12/ druki, archiwalia, rękopisy zwykłe i osobne, autografy, oprawy ksiąg
 - 13/ ludowe sprzęty domowe i wyroby przemysłu ludowego
 - 14/ wykopaliska i znaleziska przedhistoryczne i archeologiczne
 - 15/ wykopaliska i znaleziska paleontologiczne
 - 16/ kolekcje przedmiotów, przechowywanych w muzeach, bibliotekach, w skarbcach i składowach świątyn, szpitalniczych dochowanych, urzędach samorządowych, chociażby poszczególne przedmioty kolekcji same przez się nie miały wartości artystycznohistorycznej.
- Dokumenty, mające w myśl prawa kanonicznego charakter tajny, a w szczególności przechowywane w tajnych archiwach biskupich, oraz przedmioty specjalnego kultu religijnego np. sprzęty budowane wyjęte są z pod działania niniejszego rozporządzenia.

Art. 3.

Przedmioty otrzymują charakter zabytków w momencie niniejszego rozporządzenia na skutek orzeczenia władzy konserwatorskiej

pierwszej instancji, stwierdzającego wartość zabytkową przedmiotu a nadto przy zabytkach nieruchomych określającego granice zabytku i granice stosowania podlegającego przepisom niniejszego rozporządzenia w myśl art. 2 punkt 2/.

Przedmioty te podlegają ochronie prawa już od chwili doręczenia orzeczenia.

Orzeczenie władzy konserwatorskiej, stwierdzające wartość zabytkową przedmiotu, stanowiącego część składową nieruchomości, wpisanej do ksiąg gruntowych /wieczystych/, doręcza się właściwemu oddziałowi Prokuratury Generalnej celem wpisania do tych ksiąg w sposób, odpowiadający przepisom o ich prowadzeniu.

Władza ma prawo nakazać na zabytku nieruchomym odpowiedni znak lub napis.

Art. 6.

Organami fachowymi wojewódzkich władz administracji ogólnej są konserwatorowie, mianowani przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Konserwatorowie należą do składu personalnego urzędu wojewódzkiego; jeden konserwator może pełnić obowiązki w kilku województwach.

Prawa i obowiązki konserwatorów jako organów fachowych określa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 11.

Władze konserwatorskie mają prawo badania wszelkich przedmiotów w celu stwierdzenia ich wartości zabytkowej, a to w miejscach, w których te przedmioty się znajdują.

15. "O ochronie smardych i stwierdzaniu przyczyn ognia".

Przepisy tego rozporządzenia określają warunki jakim powinny odpowiadać nowoczesne wentylacje, oraz sposób obliczania niezbędnego na to celu obszaru.

Szczególne ważnymi będą tu przepisy następujących paragrafów:

/Dz.U.R.P. Nr. 13, poz. 103 z 1934/.

§. 20.

Teren pod wentylację powinien być wybrany tak, żeby wykluczona była możliwość wywierania szkodliwego wpływu na otoczenie.

W szczególności winien on odpowiadać następującym warunkom:

1. odległość nowoczesnego wentylatora od zabudowań mieszkalnych oraz studzien, kłosek i strażnic, służących do czerpania wody do picia, powinna być co najmniej 150 m, w ogrodach które posiadają lub mają być w posiadaniu odległość mniejsza się do 50 m,

2. teren ten powinien znajdować się możliwie na wzniesieniu i nie podlegać zalwowi,

3. spadek terenu, a w szczególności spadek zwierciadła wody gruntowej winien mieć kierunek od zabudowań,

4. zwierciadło wody gruntowej powinno zalegać co najmniej 1,5 m pod terenem,

5. grunt powinien być możliwie przepuszczalny,

6. teren powinien znajdować się w takim miejscu, gdzie panujące wiatry wieją od osiedla.

§ 22.

Obszar, potrzebny na założenie cmentarza, ma być obliczony w ten sposób, że roczną liczbę zgonów wśród danej ludności należy pomnożyć przez 20 i liczyć po 4 m² na jedną mogiłę dla osoby dorosłej, a 2 m² dla zwłok dziecka do lat 7. Do tego należy dodać co najmniej 20% terenu na drogi i ścieżki oraz teren, niezbędny pod dom przed pogrzebowy lub kostnicę. Przy tem obliczeniu powinien być uwzględniony również przewidywany wzrost ludności i możliwość wzrostu śmiertelności z powodu epidemii.

§ 32.

Dla uzyskania zatwierdzenia terenów, przeznaczonych na założenie lub rozbudowę cmentarza, należy do podania, złożonego w tej sprawie, dołączyć:

1. prawny plan zabudowania danej miejscowości, o ile taki plan istnieje,
2. plan sytuacyjny, wykonany przez prawnego miernicęgo, w skali 1:500 z uwidocznieniem wszystkich zabudowań mieszkalnych i studzien w promieniu 250 m. jako też warstwie terenu oraz punktów, w których wykopano doły próżne /20/ z zaznaczeniem najwyższego poziomu wód gruntowych w tych dołach, jaki się utworzył po 24 godzinach od chwili wykopania,
3. opis tego terenu z wyszczególnieniem właścicieli poszczególnych odcinków i z podaniem w miarę możliwości szczegółów geologicznych i hydrologicznych oraz konfiguracji terenu.
4. plan szczegółowy cmentarza z uwzględnieniem dróg i ścieżek, domu przedpogrzebowego lub kostnicy i t.d.

16. "O grobach i cmentarzach wojennych"

Ustawa i rozporządzenia do niej regulują sprawy grobownictwa wojennego, które na ziemiach naszych, po przejściu dwóch kataklizmów wojennych są zagadnieniem bardzo aktualnym.

Ważniejsze postanowienia:

/Dz.U.R.P. Nr.39, pos.311 z 1933/

Art.1.

/1/ Grobami wojennymi w rozumieniu ustawy niniejszej są:

- a/ groby poległych w walkach o niepodległość i zjednoczenie Państwa Polskiego,
- b/ groby osób wojskowych, poległych lub zmarłych z powodu działań wojennych, bez względu na narodowość,
- c/ groby siostr miłosierdzia i wszystkich osób które, wykonując służbę w szeregach i w innych formacjach wojskowej, poległy lub zmarły z powodu działań wojennych,
- d/ groby jeńców wojennych i osób internowanych,
- e/ groby uchodźców z 1915 roku.

/2/ Groby rodzinne, chociażby w nich były umieszczone zwłoki osób, wymienionych w ust. 1, nie są grobami wojennymi.

/3/ Cmentarzami wojennymi w rozumieniu ustawy niniejszej są cmentarze, przeznaczone do chowania zwłok osób, wymienionych w ust.1

/4/ Groby wojenne sąsiadniczo powinny być zgrupowane na cmentarzach wojennych.

Art.3.

/1/ Grunty, zajęte przez groby i cmentarze wojenne, jako też grunty, potrzebne do założenia takich cmentarzy i grobów, - z wyjątkiem gruntów cmentarzy wyznaniowych i gminnych - nabywa na własność Skarb Państwa w drodze umowy, bądź też, gdy umowa nie przysiędzie do skutku, na zasadach określonych w obowiązujących przepisach o wyłączeniu nieruchomości na potrzeby urzędów użyteczności publicznej, a w województwach krakowskiem, łowickim, stanisławowskim i tarnopolskim, oraz w cieszynskiej części województwa śląskiego z zastosowaniem ustawy z dnia 18 lutego 1878 r. /Ds.U.P.austr. Nr.30/.

/2/ Termin, od którego postanowienia ust.1 będzie stosowane do gruntów, zajętych w dniu wejścia w życie ustawy niniejszej przez groby i cmentarze wojenne, określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

/3/ Postanowienie ust.1 nie ma zastosowania do gruntów, które przed terminem, określonym na podstawie ust.2, zostaną zwolnione przez przeniesienie grobów bądź cmentarzy na inne miejsce.

Art.5.

Przeprowadzenie robót ziemnych, wznoszenie pomników i innych urządzeń na cmentarzach i grobach wojennych wymaga zezwolenia władzy. Zezwolenia władzy wymaga również dokonywanie zdjęć fotograficznych i planów sytuacyjnych cmentarzy wojennych, oraz tych grobów wojennych, które są położone poza obszarem cmentarzy wyznaniowych i gminnych.

Art.6.

/1/ Groby i cmentarze wojenne pozostają pod opieką Państwa; zwierzchni nadzór nad nimi sprawuje Minister Spraw Wewnętrznych z zachowaniem uprawnień, przysługujących zwierzchni nadzór nad grobami i cmentarzami wyznaniowymi osobom prawnym, jako też sąsiadom gmin i instytucjom wojskowym w myśl art.6 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu /Ds.U.R.P.Nr.35, poz.359/.

/2/ Koszty utrzymania grobów i cmentarzy wojennych ponosi Skarb Państwa.

/3/ Wojewódzka władza administracji ogólnej może poruczyć gminie obowiązek utrzymania grobów i cmentarzy wojennych z jednoczesnym przekazaniem odpowiedzialnych funduszy, o ile gmina nie przyjmie obowiązku tego bezpłatnie.

/4/ Minister Spraw Wewnętrznych może poruczyć zrzeszeniom i instytucjom społecznym za ich zgodą obowiązek utrzymania grobów i cmentarzy wojennych.

R o z p o r z ą d z e n i a .

/Ds.U.R.P. Nr.85, poz.595 z 1936 r./.

§ 1.

/1/ Do zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych należą:

- a) stwierdzanie planów cmentarzy wojennych,
- b) sprawy, dotyczące sprowadzania zwłok z obcego państwa i chowania ich na cmentarzach wojennych,
- c) udzielenie pozwoleń na wywiezienie zwłok z cmentarza lub grobu wojennego poza granice Państwa.

/2/ W sprawach, określonych w ust./1/, Minister Spraw Wewnętrznych działa w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych.

§ 2.

/1/ Do zakresu działania wojewody należą:

- a) sprawy ekshumacji i przeniesienia zwłok z cmentarza lub grobu wojennego na inny cmentarz lub do innego grobu wojennego,
- b) udzielenie pozwoleń na remont lub budowę grobowców, na wznoszenie pomników, na wykonywanie robót ziemnych i innych urządzeń na cmentarzach wojennych oraz stwierdzanie budowy pomników i projektów innych urządzeń,
- c) udzielenie pozwoleń na dokonywanie zdjęć fotograficznych poszczegóło

gólnych mogił wojennych.

- d) sprawy, dotyczące ogólnego zarządu cmentarzy wojennych, a w szczególności sprawy związane z ewidencją, remontem i utrzymaniem grobów i cmentarzy wojennych oraz sprawy związane z uregulowaniem własności gruntów, zajętych pod cmentarze wojenne.

/2/ W sprawach, określonych w ustępie /1/, wojewoda działa w porozumieniu z odpowiednimi władzami wojskowymi.

17. "O zaopatrywaniu ludności w wodę".
18. "O wodzie do picia i potrzeb gospodarskich".
19. "O usuwaniu nieczystości i wód opadawych".

Są to przepisy stanowiące normy prawne w zakresie urządzeń sanitarnych w osiedlach.

Ważniejszymi będą tu przepisy następujące:

ad 17. /Dz.U.R.P. Nr.32, poz.310 z 1928 r./.

Art.4.

Urządzenia do zaopatrywania ludności w wodę w rozumieniu niniejszego rozporządzenia są to naturalne lub sztuczne zbiorniki wodne (powierzchniowe i głębokie), z których ujmuje się wodę, przylegające do nich tereny wodonośne i obszary ochronne, ujęcia wody, urządzenia do jej oczyszczania oraz urządzenia, z których pomocą woda jest dostarczana bezpośrednio do użytku (sieć wodociągowa, studnie, ujęcia śródlane/.

Art.6.

Zatwierdzenie projektów wodociągów oraz badanie urządzeń wodociagowych przed oddaniem ich do użytku publicznego należy:

1. w miejscowościach, liczących powyżej 25.000 mieszkańców, do Ministra Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewn.,
2. w miejscowościach, liczących poniżej 25.000 mieszkańców, do wojewódzkich władz administracji ogólnej.

Art.8.

Szczegółowe plany urządzeń wodociagowych powinny być sporządzone na podstawie prawomocnego planu zabudowy, o ile taki istnieje.

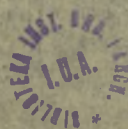
Art.11.

Budowa nowych i przebudowa istniejących studzien prywatnych może być wykonywana tylko po uzyskaniu zezwolenia, wymaganego w myśl przepisów policyjno-budowlanych i zgodnie z przepisami sanitarnymi.

ad 18. /Dz.U.R.P. Nr.79, poz.562 z 1933 r./.

§ 1.

Woda do picia, do celów gospodarstwa domowego, do wyrobu i w związku z wyrobem artykułów żywności w wytwórniach tych artykułów, do wyrobu lodu oraz woda w zakładach kąpielowych publicznych, powinna w miejscach jej czerpania odpowiadać przepisom niniejszego rozporządzenia.

§ 2.

/1/ Woda, używana do celów, wymienionych w § 1, nie może:

- 1) być źródłem zakażenia lub zatrucia;
- 2) zawierać składników lub domieszek:
 - a) szkodliwych dla zdrowia,
 - b) wskazujących na zanieczyszczenie,
 - c) wywierających ujemny wpływ na smak i wygląd wody.

/2/ W szczególności woda:

- 1) powinna być przezroczysta, bezbarwna, bez zapachu;
- 2) nie może zawierać:
 - a) związków arsenu oraz związków metali ciężkich,
 - b) bakterij chorobotwórczych.

od 19.

/Dz.U.B.P. Nr.32, poz.311 z 1928 r./.

Art.1.

Pieczą nad należytem usuwaniem nieczystości i wód opadowych należy do obowiązków gmin. W wykonaniu tego obowiązku gminy powinny:

1. czuwać nad tem, aby istniejące w ich obrębie na terenie publicznych i prywatnych urządzeń do usuwania nieczystości i wód opadowych odpowiadały przepisom niniejszego rozporządzenia i rozporządzeń, wydanych na jego podstawie, i wogóle przepisom obowiązującym;

3. w miejscowościach, liczących poniżej 25.000 mieszkańców, wprowadzić takie sposoby i urządzenia zbierania, przechowywania i usuwania nieczystości oraz usuwania wód opadowych, któreby zapewniły utrzymanie czystości gleby, wód i powietrza w gminie;

5. wyznaczać tereny, na które powinny być usuwane nieczystości i ścieki, oraz określać sposób ich usuwania.

Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze zarządzenia nakładać na poszczególne gminy, leżące całkowicie lub częściowo w granicach usłowniska, uznanego za posiadające charakter użyteczności publicznej, obowiązek założenia lub przyznyczenia się do założenia urządzeń kanalizacyjnych bez względu na liczbę mieszkańców gmin.

Sprawę usuwania nieczystości i wód opadowych z terenów zajmowanych przez oddziały i instytucje wojskowe regulują te oddziały i instytucje w własnym zakresie w porozumieniu z zarządem gminy.

Art.2.

Nieczystości w rozumieniu niniejszego rozporządzenia są to wydaliny ludzkie i zwierzęce, ściśki, ścieki i odpady gospodarskie.

Art.4.

Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Robót Publicznych wyznaczy gminom termin do przedłożenia projektów urządzeń kanalizacyjnych i do osuszczania ścieków, celem zatwierdzenia przez właściwe władze, wymienione w art. 5 niniejszego rozporządzenia, jak również termin rozpoczęcia budowy urządzeń kanalizacyjnych i do osuszczania ścieków według zatwierdzonego projektu.

Postanowienie niniejsza dotyczy również gmin, mających kanalizację tylko na części swych obszarów.

Szczególne plany urządzeń kanalizacyjnych powinny być sporządzone na podstawie prawocennego planu zabudowy, o ile taki plan istnieje.

Terminy wykonania urządzeń, przewidzianych w punktach 3 i 4 art.1, określać będą dla poszczególnych gmin właściwe władze nadzorcze.

Art.5.

Budowe urządzeń publicznych, wymienionych w punkcie 3 art.1, wymaga zatwierdzenia wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

Art.7.

We wszystkich gminach powinny być pobudowane:

- a) ulępy do użytku interesantów w gmachach, przeznaczonych do użytku publicznego,
- b) ulępy publiczne na placach lub ulicach, w miarę możliwości w podziemi, w liczbie dostatecznej.

W gminach skanalizowanych wymienione wyżej ulępy powinny być spłókiwane i połączone z siecią kanałów.

20. "W sprawie targowisk".

Rozporządzenie jest oparte na art.65 prawa przemysłowego /Dz.U.R.P. Nr.53 poz.466 z 1927 r./, który to artykuł omawia uprawnień targowe.

Ważniejszymi przepisami tego rozporządzenia są:

§ 1.

Rozporządzenie niniejsze dotyczy - w stosunku do gmin posiadających uprawnienia targowe - obowiązków w sprawie utrzymania administracji targowisk, zakładania i utrzymania urzędów targowych służących do usprawnienia obrotu handlowego, bydłem rogatym, trzodą chlewną, krowami i owcami, obrotu hurtowego mięsem z tych zwierząt, obrotu handlowego kurami, kaczkami, gęśmi, indykami i perliczkami w stanie żywym i bitym, oraz sawiera przepisy, jakim te urzędnice powinny odpowiadać.

§ 2.

Targowiska przeznaczone do obrotu zwierzętami gospodarskimi i drobiem w stanie żywym będą nazywane w dalszych paragrafach "targowiskami", targowiska zaś przeznaczone do obrotu mięsem - "haliemi mięsnymi".

§ 3.

/1/ Do wyładowywania zwierząt z pojazdów i załadowywania na nie powinny być urządzone stałe lub ruchome rampy.

/2/ Targowiska, które posiadają bocznicę kolejową powinny ponadto posiadać rampy do wyładowywania zwierząt z wagonów i załadowywania do nich.

§ 9.

/1/ Na targowisku powinny znajdować się urządzenia /studnia, instalacje wodociągowe/, zapewniające dostateczną ilość wody do picia dla ludzi i zwierząt, znajdujących się na targowisku w dniu targowym; woda musi odpowiadać warunkom wyszczególnionym w rozporządzeniu Ministrów Opieki Społecznej i Spraw Wewnętrznych z dnia 27 sierpnia 1933 r. o wodzie do picia i potraw gospodarskich /Dz.U.R.P. Nr.79, poz.562/.

/2/ Urządzenie na targowiska wspólnych koryt do pojenia zwierząt jest wzbronione.

§ 14.

Jeżeli na podstawie zarządzenia władzy przemysłowej i instalacji wjazd na targowisko pojazdów, którymi są dostarczane zwierzęta na targ, jest niedozwolony, to powinien być wyznaczony obok targowiska odpowiedni teren jako miejsce postoju.

Art. 4.

Uzdrowisko może być uznane za posiadające charakter użyteczności publicznej, jeżeli:

- 1) posiada źródła o stwierdzonych własnościach leczniczych, lub też wyjątkowe warunki klimatyczne, włącznie kąpielowe;
- 2) źródła lecznicze mają zapewniony dostateczny dopływ wody leczniczej o stałym naturalnym składzie chemicznym, a mogą być zabezpieczone od zepsucia i użytkowane za pomocą odpowiednich urządzeń technicznych;
- 3) znajduje się w miejscowości, w której niema powalnych przeszkód do zabezpieczenia nieodzownych warunków sanitarnych, i posiada konieczne urządzenia zdrowotne i lecznicze.

Art. 12.

Granice okręgu ochrony sanitarnej uzdrowiska, posiadającego charakter użyteczności publicznej, ustala Minister Zdrowia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, a w razie potrzeby z innymi właściwymi ministrami, po wysłuchaniu opinii Państwowej Rady do spraw uzdrowisk, na wniosek komisji, specjalnie w tym celu delegowanej przez władze administracyjne drugiej instancji.

Komisja składać się będzie:

- a) z przedstawiciela władzy administracyjnej drugiej instancji;
- b) lekarza powiatowego;
- c) lekarza miejscowego;
- d) przedstawiciela komisji uzdrowiskowej, a w braku tejże - naczelnika zainteresowanej gminy;
- e) w razie potrzeby przedstawiciela władzy górniczej.

Komisja ma prawo powoływania rzeczoznawców. Granice okręgu ochrony sanitarnej uzdrowiska, posiadającego charakter użyteczności publicznej, w zasadzie obejmują:

- a) obszar w granicach terytorjalnych danego uzdrowiska;
- b) opasanie tereny, objęte planem regulacyjnym i rozbudowy uzdrowiska;
- c) tereny, na których znajdują się źródła, które zaopatrują uzdrowisko w wodę do picia, włącznie źródła lecznicze.

Art. 13.

W obrębie granic okręgu ochrony sanitarnej uzdrowiska, posiadającego charakter użyteczności publicznej, bez uprzedniego zezwolenia właściwych władz, nie wolno prowadzić żadnych robót, które mogą wywarzyć szkodliwy wpływ na sanitarne warunki uzdrowisk, a w szczególności:

- a) wznosić nowych budowli;
- b) otwierać fabryk i zakładów przemysłowych, a także przedsiębiorstw handlowych i komunikacyjnych;
- c) urządzać kanalizację, wodociągów, studni, dołów i t.p.;
- d) dokonywać wyrębu lasów.

W wypadku, gdy do przedsięwzięcia wymienionych wyżej czynności, w myśl obowiązujących przepisów prawnych, nie jest wymagane zezwolenie władz państwowych lub samorządowych, wtedy właściwą w brzmieniu ustępu pierwszego niniejszego artykułu będzie wydział wykonawczy Komisji uzdrowiskowej.

§ 15.

/1/ Jeżeli targowisko nie posiada stajni izolacyjnej dla przetrzymywania zwierząt chorych i podejrzanych o chorobę, na bydło wyznaczone na ten cel odosobnione, należycie odgródzone mające obok targowiska.

/2/ Na żądanie wojewódzkiej władzy przemysłowej i w terminie przez nią oznaczonym, nie krótszym jednakże niż 1 rok lub w razie, gdy roczny spód zwierząt na danym targowisku przekrocza 25.000 szt. zwierząt chorujących /w szczególności była rogatego powyżej roku i trzody chłownej powyżej 6 miesięcy/, posiadacz uprawnienia targowego powinien urządzić stajnię izolacyjną.

§ 16.

/1/ Targowisko, na którym zwierzęta i drób są umieszczane i przetrzymywane w czasie postargowym, powinno oprócz urządzeń przewidzianych w §§ 5 do 14 posiadać:

- a) stajnie sędowo-targowe, służące do przetrzymywania zwierząt dla wypoczynku, karmienia, pojenia, oraz sprzedaży;
- b) stajnie izolacyjne dla przetrzymywania zwierząt chorych i podejrzanych o chorobę;
- c) składek na paszę i ściółkę;
- d) nawierzchnię równą, twardą, nieprzepuszczalną, dającą się łatwo czyścić i dezynfekować w tych miejscach gdzie odbywa się przepędzanie i przetrzymywanie zwierząt;
- e) urządzenia do sztucznego oświetlenia.

/2/ Ponadto na żądanie władzy przemysłowej wojewódzkiej i w terminie przez nią oznaczonym, nie krótszym jednakże, niż 1 rok, posiadacz uprawnienia targowego powinien urządzić na targowisku określonym w ust./1/ stajnie postargowe dla bydła rogatego /oprócz cieląt/, pozostałego na targowisku po zakończeniu targu.

21. "O uzdrowiskach".

Ustawa na znaczenie w wypadku planowania wsi położonych w granicach okręgów ochrony sanitarnej oraz ochrony górniczej źródeł mineralnych.

Określenie pojęć granic okręgów ochrony, daje artykuły.

/Dz.U.M.S. Nr. 31, poz. 254 z 1922 r./.

Art.2.

Za uzdrowiska uważa się należy:

- 1) miejscowości, posiadające cieplice, lub źródła lecznicze /źródła, studnie lub otwory wiertnicze o wodzie, zawierającej mineralne, gazowe lub inne składniki, względnie wykazującej specjalne działania, ce nadaje jej własności i zastosowanie lecznicze/, czyli t.zw. zdrojowiska;
- 2) stacje klimatyczne;
- 3) kąpieliska morskie.

Uzdrowiska państwowe oraz uzdrowisko bezopane i zakłady zdrojowe w Inowrocławiu otrzymują charakter użyteczności publicznej z dnem wejścia w życie ustawy niniejszej.

Art.14.

Dla uzdrowiska, mającego charakter użyteczności publicznej, a posiadającego źródła lecznicze /źródłowiska/ utworzony będzie okrąg ochrony górniczej źródeł mineralnych, przyczeń zależnie od miejscowych warunków wyznaczony będzie bądź jeden okrąg dla szeregu sąsiadujących ze sobą źródeł, bądź kilka okręgów dla każdego źródła oddzielnie.

Okrąg ochrony górniczej tworzy się w celu zabezpieczenia źródeł przed ujemnymi zmianami:

- a) w wydajności tychże,
- b) w wysokości wzniesienia się zwierciadła wody,
- c) w biegu ich dopływów,
- d) czystości,
- e) w składzie chemicznym lub fizykalnych własnościach wody, w tem i jej radioaktywności.

Pozatem z urzędu, lub na żądanie czynników zainteresowanych mogą być utworzone w tymże celu także okręgi ochrony górniczej i dla każdej innej miejscowości w Państwie, posiadającej źródła mineralne o własnościach leczniczych.

Omieszczenie granic okręgu ochrony górniczej należy do Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Zdrowia Publicznego po zbadaniu terenu źródeł mineralnych przez Państwowy Instytut Geologiczny, a w razie potrzeby także przez specjalnych rzeczoznawców, na zasadzie opinii specjalnej komisji, powołanej przez właściwą władzę górniczą drugiej instancji.

Art.15.

W granicach okręgu ochrony górniczej niewolno prowadzić żadnych robót, mogących wywołać ujemne zmiany, przewidziane w art. 14, tak górniczych, jak i tych ziemnych, które nie podlegają przepisom ochrony sanitarnej.

Spis robót górniczych i ziemnych, które w każdym czasie mogą być wykonywane bez uprzedniego zezwolenia właściwych władz, ustala Minister Przemysłu i Handlu na wniosek przewidzianej w art.16 specjalnej komisji do ustalenia granic okręgu ochrony górniczej.

Art.27.

Jeżeli w celach ochrony górniczej lub sanitarnej uzdrowiska posiadającego charakter użyteczności publicznej, okaże się koniecznym zniszczenie istniejących lub wznoszonych budynków, zakłady fabryki, lub przedsiębiorstwa, uznanych za bezwzględnie szkodliwe, lub zastosowanie innych środków, pociągających za sobą straty istotne ograniczenia praw osób prywatnych, to wprowadzenie w życie tego rodzaju zarządzeń może nastąpić w drodze wyłączenia na podstawie obowiązujących przepisów prawnych, względnie wypłacenia za zgodą strony poszkodowanej odpowiedniego odszkodowania.

22. "O ochronie przed pożarami i innymi klęskami".

23. "O rozmieszczeniu i liczebności miejscowych straży /pogotowi/ pożarnych i uznaniu straży pożarnych za miejscowe".

Jedną z ważniejszych użyteczności publicznych w każdym osiedlu, a szczególnie na wsiach, jest straż pożarna. Ogólny pogląd na to zagadnienie dają nam wymienione przepisy, a w szczególności następujące artykuły ustawy.

Art. 4.

/1/ W każdej gminie winna istnieć dostateczna ilość straży pożarnych, odpowiadających pod względem liczebności i zapatrzenia potrzebom miejscowym.

/2/ Straże pożarne mogą być:

- 1) ochotnicze,
- 2) przymusowe,
- 3) zawodowe,
- 4) prywatne.

Art. 5.

/1/ W gminach, liczących poniżej 40.000 mieszkańców, istnieje obowiązek straż pożarnych ochotniczych. Jeżeli środki na to pozwalają, gmina może utworzyć straż zawodową. W razie konieczności wojewoda zarządzi utworzenie przez gminę straży pożarnej zawodowej.

/2/ W razie braku straży ochotniczej lub zawodowej, albo gdy straż taka się niewystarczająca w stosunku do potrzeb miejscowych, gmina obowiązana jest utworzyć przymusową straż pożarną.

/3/ Przymusowe straż pożarna winna być utworzona w taki sposób, aby służyła do niezwłocznej akcji ratunkowej we wszystkich wypadkach, przewidzianych regulaminem /art. 30/.

Oraz paragrafy załącznika:

/Dz.U.R.P. Nr. 78, poz. 573 z 1937 r./

§ 1.

Rozmieszczenie straży pożarnych powinno być takie, aby obszar działania straży obejmował w zasadzie jedno osiedle.

Starosta może zezwolić na utworzenie dla kilku osiedli położonych na obszarze jednej gminy wspólnej straży pożarnej, jeżeli straż taka będzie w stanie zapewnić na obszarze swego działania należyty ochronę przed pożarami i innymi klęskami.

§ 3.

Siedzibą okręgowego pogotowia pożarnego powinno być osiedle położone możliwie w środku obszaru działania pogotowia, posiadające najlepsze warunki szybkiego udzielenia pomocy, w szeregach osiedli o ile chodzi o łatwość wezwania pogotowia oraz przejazdu do innych miejscowości.

§ 5.

Przewodniczący gminy po wysłuchaniu kolegium zarządcy gminy obowiązany jest opracować plan rozmieszczenia i liczebności miejscowych straży pożarnych oraz ustalić liczbę plutonów dla każdej straży.

Plany rozmieszczenia i liczebności straży oraz liczbę plutonów dla każdej straży zatwierdza starosta, a w Warszawie Komisarz Rządu na m.st. Warszawę.

Jako szeregówką wskazówką można przytoczyć według pracy zbiorowej z 1943 r. w opracowaniu mgr. p.oł. J. Roguszelewskiego, inż. S. Ostkiewicza, por. inż. T. Glazera, mgr. p.oł. inż. J. Kowalskiego, inż. M. Rogowskiego, inż. J. Sawaszyńskiego oraz pod. S. Fagowski:

Strażnica straży wiejskiej lub małomiasteczkowej powinna się znajdować poza osadą aby miało miejsce na gruncie suchym, wyżej położonym /nigdy w dole/.

Którzy strażnicy powinien być odpowiedni plac oświetlony.

Dojazd do strażnicy powinien być wygodny, niezaciekawiony wybrukowany, ze spadkiem od rowiny.

Jeśli straż posiada większy plac, to budynek strażnicy należy postawić w głębi, a przed strażnicą zostawić wolną przestrzeń dla dogodniejszego wytaczania sprzętu podczas ćwiczeń, alarmu i t.p.

W osiedlach mniejszych jest wskazane, a w osiedlach większych wprost konieczne, aby strażnica posiadała poza remizą na narzędzia i inne pomieszczenia, jak sala wykładowa, kancelaria straży, szatnia wozu, magazyn na sprzęt zapasowy, pomieszczenie dla warsztatu podręczny i mieszkanie dla dozorcey.

Każda strażnica powinna posiadać przynajmniej 2 - 3 drzwi wyjazdowych dwustronnych celem szybkiego wytoczenia sprzętu w razie alarmu. Przepisywany to znacznie wyjazd straży do pożaru. Lepiej jeśli drzwi wyjazdowe zrobione są naprzeciw, ponieważ ułatwia to wprowadzanie narzędzi do strażnicy, szczególnie samochodów. Szerokość drzwi powinna wynosić 3 mtr., wysokość zaś 2,00. Otwierane one być muszą nazewnątrz, nigdy do wewnątrz.

Strażnica ochotniczej straży miejskiej powinna być ogniotrwała i znajdować się możliwie w centrum miasta, nie przy samej ulicy, lecz odsunięta o kilka metrów od krawężnika jezdnii a odpowiednim miejscem dla wytoczenia sprzętu. Wyjazd powinien być wybrukowany z lekkim spadkiem od budynku.

Strażnica tego rodzaju powinna być piętrowa. Na parterze znajduje się pomieszczenie na sprzęt pożarniczy obszerne i wygodne mieszkanie dla dozorcey, magazyn na pomieszczenie drobnego zapasowego sprzętu oraz, w miarę możliwości, oddzielny warsztat remontowy.

Na piętrze jest sala wykładowa, szatnia oraz specjalny pokój przeznaczony na kancelarię straży.

Każda straż pożarna miejska powinna posiadać wspinalnię na placu przy strażnicy. Straznice wiejskie i salomiatockowe mogą posiadać wspinalnię jednopiętrowe, straznice miejskie - 2 lub 3-piętrowe. Wspinalnie służą jednocześnie jako punkty obserwacyjne oraz szatnie na weso.

24. "O Zagospodarowaniu lasów państwowych".

Przepisy tej ustawy omawiają między innymi warunki na jakich można przejąć na inny sposób użytkowanie nie leśny, uwzględniając okoliczności przebudowy ustroju rolnego oraz sprawy ochrony lasów. Określają to następujące paragrafy:

/Dz.U.R.P. Nr.36, poz.336 z 1928 r./

Art.1.

Przepisami niniejszego rozporządzenia podlegają wszystkie lasy stanowiące własność Państwa oraz państwowych instytucji, zakładów i przedsiębiorstw, posiadających odrębną osobowość prawną.

Art.2.

Wszystkie grunty leśne winny być utrzymywane pod uprawą leśną. Minister Rolnictwa może wnieść zmianę uprawy leśnej na inny rodzaj użytkowania w lasach przeznaczonych do ochrony jedynie w następujących wypadkach:

- a) jeżeli dokonanie takiej zmiany leży w interesie należytego zagospodarowania lasów lub też wynika z potrzeb administrowania lasami;
- b) przy regulowaniu ustroju rolnego, a w szczególności przy ocieplaniu gruntów, zmniejszeniu służebności oraz dozwoleniu sasiadów gruntów;
- c) w wypadkach przekazywania na cele reformy rolnej drobnych oddzielonych obszarów leśnych, których utrzymanie

pod uprawę leśną jest z punktu widzenia prawidłowej organizacji i zarządu gospodarstwa leśnego niepożądana;

- d) jeżeli dokonanie takiej zmiany leśny w interesie publicznym, w szczególności zaś w interesie obrony Państwa.

Art.7.

Lasy, które :

- a) zabezpieczają glebę przed zmywaniem i wyjałowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi lub kamieni, przeszkadzają tworzeniu się dzikich potoków, obrywaniu się skał i spadkowi lawin,
 - b) chronią brzegi wód przed obrywaniem się, a łącznie przed zasypywaniem,
 - c) przeszkadzają powstawaniu albo rozszerzaniu się piasków lotnych lub parowców,
 - d) mają specjalne znaczenie dla obrony Państwa,
 - e) mają znaczenie przyrodniczo-naukowe,
 - f) leżą w granicach okręgu ochrony sanitarnej uzdrowisk, posiadających charakter użyteczności publicznej,
- mogą być uznane przez Ministra Rolnictwa za lasy ochronne.

Art.10.

Z lasów uznanych za ochronne z powodów, wymienionych w pkt. e art.7, mogą być wydzielone obszary, na których użytkowanie będzie całkowicie zakazane /rezerwy/.

25. "O sal sienia niektórych nieużytków".

Przepisy tego rozporządzenia regulują zagęszczenie zagospodarowania nieużytków, będą tu ważnymi następujące paragrafy:

/Dz.U.R.P. Nr.56, poz.406 z 1936 r./

Art.1.

/1/ Obowiązkowi zalesienia podlegają nieużytki, niestanowiące własności Państwa, których zalesienie potrzebne jest:

- 1) do zabezpieczenia gruntów przed zmywaniem i wyjałowieniem, powstrzymania usuwania się ziemi i kamieni, przeszkadzenia tworzeniu się dzikich potoków, obrywaniu skał i spadkowi lawin,
- 2) do uchronienia brzegów wód przed obrywaniem się, a łącznie przed zasypywaniem,
- 3) do przeszkodzenia powstawaniu albo rozszerzaniu się piasków lotnych lub parowców.

/2/ Nadto Minister Rolnictwa i Reform Rolnych może w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych zarządzać zalesienie nieużytków, jeżeli wymaga tego interes obrony Państwa.

26. "Prawo górnicze".- zostało ono zmienione ustawami ogólnymi

w Dz.U.R.P. Nr.31, poz.627 z 1938 r. oraz
" " " " Nr.24, " " 93 z 1947 r.

Zwrócić tu należy uwagę na artykuły Działu II - 5 i 7-my. Działu III. Rozdziały I, II, i III, Działu IV, Działu V art.81, 81a i art.109-111 oraz Działu VII art.143.

Znajomość tych przepisów będzie pomocną przy planowaniu w okręgach górniczych.

27. "Ustawa wodna".

Koc obowiązująca ustawy na cały obszar województwa Śląskie-
go została włączona do ustawy z 11.IV.1947 r. ogłoszonej w Dz.U.
R.P. Nr.32 poz.142 z 1947 roku.

Ogólna zasada przepisów ustawy jest konieczna ponieważ
reguluje ona całość gospodarki wodami. Ważniejszymi będą artykuły
1-6, 11, 15, 17-55, 76, 77, 100, 101, 113, 114, 124, 125, 131,
184-187.

28. "Prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym" -

dalej planującymi kryteria stosowane w odniesieniu do zarządzenia
ograniczenia własności prywatnej na cele wyższej użyteczności publi-
cznej. W szczególności ważnymi są następujące artykuły :

/Dz.U.32.Ust.Pon.Kraja Nr.5, poz.53 z 1946 r./.

Art.1.

Wywłaszczenie jest dopuszczalne wyłącznie za względów wyż-
szej użyteczności, za odszkodowaniem w przypadkach, w których prze-
pis przewiduje możliwość wywłaszczenia.

Art.2.

Wywłaszczenie, unormowane prawem niniejszem, może polegać
na :

- 1) odjęciu prawa własności lub innych praw rzeczowych na
nieruchomości albo na ograniczeniu czasowym lub statem
praw rzeczowych na nieruchomości;
- 2) odjęciu prawa własności materiałów, przeznaczonych do bu-
dowy urządzeń na cele obrony Państwa, dróg lądowych
i wodnych oraz kolei;
- 3) czasowym zajęciu nieruchomości.

Art.3.

§ 1. Do orzekania o wywłaszczeniu i odszkodowania za wywłasz-
czenie w myśl prawa niniejszego - powołany jest wojewoda, właściwy
według położenia przedmiotu wywłaszczenia.

Art.4.

§ 1. Sąd, powołany w myśl prawa do orzekania o do odszkodowania
za wywłaszczenie, wydaje orzeczenie w trybie postępowania niespor-
nego.

Art.24.

§ 1. Wzrost woli właściciela nie może być podstawą tylko
też części jego nieruchomości, która wskutek postrojenia, wywołan-
ego wywłaszczeniem, nie może być w szczególności użytkowana na cele do-
wyożeniowe, w tym przypadku wywłaszczenia powinno się sądzić wła-
ściciela objąć całą nieruchomości.

§ 2. Jeżeli tylko pewna część gruntu, pozostawionego wła-
ścicielowi, traci dla niego znaczenie ze względu na dotychczasowe
przeznaczenie, wówczas przynajmniej nabywcia przez wywłaszczającego za
odszkodowaniem dotyczy tylko tej części.

§ 3. W razie potrzeby objęcia wywłaszczeniem części budynku
- wywłaszczenie, na sądownie właściciela, powinno objąć cały budynek

Art.26.

Obowiązek odszkodowania ciąży na tym, na czyją rzecz
orzeczone wywłaszczenie.

29. "O budowie i utrzymaniu dróg publicznych".

Przepisy tej ustawy wprowadzają planującego w dziedzinę administracji drogowej.

Najważniejszymi będą następujące artykuły.

/Dz.U.R.P.Nr.6, poz.32 z 1921/.

Art.1.

Drugi publicznie dzielą się na następujące kategorie:

- 1) drogi państwowe, mające znaczenie ogólnopństwowe i uznane za takie przez Sejm;
- 2) drogi wojewódzkie, mające znaczenie ekonomiczno-komunikacyjne dla województw i zaliczone do tej kategorii przez uchwałę wojewódzkiego związku samorządowego;
- 3) drogi powiatowe, mające znaczenie ekonomiczno-komunikacyjne dla powiatów i zaliczone do tej kategorii przez uchwałę powiatowego związku samorządowego;
- 4) drogi gminne, do których należą drogi publicznie nie zaliczone do jednej z trzech poprzednich kategorii a uznane za drogi gminne uchwałą rady gminnej, względnie miejskiej, oraz ulice i place miejskie, trykon powyższym za drogi gminne uznane;

Art.2.

O ile droga, niezbędna dla komunikacji publicznej, nie zostanie zaliczona do kategorii dróg wojewódzkich, powiatowych lub gminnych (art.1, 1: 2, 3, 4), zarządzi Ministerstwo Robót Publicznych po porozumieniu się z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych przekazanie danej drogi właściwemu związkowi samorządowemu, a związek ten obowiązany będzie objąć tę drogę i utrzymywać ją własnym kosztem.

Art.3.

Wszystkie urzędzenia, które znajdują się na torze jezdynym lub tuż obok niego, jak: mosty, tamy, nasypy, rowy, place składowe na materiały drogowe, budynki drogowe i t.p. stanowią przynależność drogi publicznej.

Art.4.

Budowa nowej drogi, przeniesienie całej drogi, jej odcinków lub mostów z jednej kategorii do drugiej, jakoteż saniechanie drogi następuje na mocy:

- 1) uchwały sejmowej, co do dróg państwowych;
- 2) uchwały wojewódzkiego związku samorządowego, co do dróg wojewódzkich;
- 3) uchwały powiatowego związku samorządowego, co do dróg powiatowych;
- 4) uchwały rady gminnej, zatwierdzonej przez wydział powiatowy co do dróg gminnych.

Postanowienia te nie dotyczą się do częściowego saniechania drogi w celu zlepkania brzozy drogi.

Grunt, posesydujący po saniechaniu drogi, a niepotrzebny dla celów drogowych, mają prawo kupić właściciele przyległych nieruchomości po cenie szacunkowej; jeżeli się nie dojdzie do skutku w ciągu jednego roku, grunt ten będzie sprzedany przez licytację Kwota ze sprzedaży uzyskana wpłynie do funduszu odpowiedniej kategorii dróg.

Art.12.

Budowa i utrzymanie dróg gminnych należy do powiatowego związku samorządowego, który je wykonywa w ramach budżetu powiatowego.

gólnych gmin i z uwzględnieniem ich sądał, bądź też przekazuje je gminom do wykonania.

Budowę i utrzymanie ulic i placów w obrębie miast, osad miejskich, uzdrowisk i zdrojowisk, wykonywać będzie właściwy samorząd.

Art.13.

Budowa i utrzymanie odcinków dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych, przechodzących przez miasta, osady wiejskie, uzdrowiska i zdrojowiska, mogą być wykonywane tym ostatnim po porozumieniu się z nimi.

Budowę i utrzymanie dróg dojazdowych do stacji kolejowych i przystani, wykonywać będą: państwo, związki samorządowe wojewódzkie lub powiatowe, tudzież gminy, zalicznie od tego, z jaką drogą (państwową, wojewódzką, powiatową czy też gminną) łączy się dana stacja, lub przystań.

30. "Przepisy techniczne projektowania dróg".

Instrukcja ta dzieli drogi pod względem warunków technicznych na trzy klasy, podaje ogólne warunki projektowania dróg, normy łuków, przekroji podłużnych, pochylenia i t.p. szczegółowych wiadomości niezbędnych dla projektanta.

Oto ważniejsze szczegóły z tej instrukcji:

Jako zasadę przyjmuje się że: drogi państwowe winny odpowiadać warunkom dróg I klasy, drogi wojewódzkie i powiatowe winny odpowiadać warunkom dróg II klasy i drogi gminne winny odpowiadać warunkom dróg III klasy.

O zaliczeniu danej drogi lub ulicy, miejskiej, stanowiącej odcinek drogi do jednej z trzech klas decyduje Ministerstwo Komunikacji.

Należy dążyć do stosowania łuków o dużych promieniach, przepisy ustalają następujące normy:

T e r e n	najmniejszy promień łuku w mtr.		
	I	II	III
a) płaski i falisty	300	200	100
b) podgórski	100	50	40
c) górski	50	30	25

Stosowanie promieni ponad 1000 m. jest niepożądanym.

Dla dróg I klasy należy stosować przy łukach krawce przejściowe.

Największe dopuszczalne pochylenia w przekroju podłużnym:

Klasyfikacja techn. drogi	T e r e n		
	płaski i falisty	podgórski	górski
I klasa	3 %	4 %	8 %
II klasa	4 %	5 %	10 %
III klasa	6 %	7 %	12 %

Stosowanie większych pochyleń od podanych w tabelicy wymaga każdorazowego zezwolenia Ministerstwa Komunikacji.

Pochylenia podłużne zasadniczo nie powinny być mniejsze od 0,2%.

Dopuszcza się stosowanie poziomych odcinków tylko na groblach drogowych na terenach bagnistych, zalewowych lub terenach płaskich, płaskowyżach; długość jednak odcinków poziomych nie powinna być większa od 100 m. b.

Szerokość korony drogi, przepisy ustalają najmniejszą szerokość korony drogi dla dróg I klasy na 12 m.

" II " " " 9 "

" III " " " 7,5 "

Jednocześnie zastrzegają, że zmniejszenie tej szerokości korony drogi wymaga każdorazowego zezwolenia Ministerstwa Komunikacji.

Przepisy ustanawiają również, że zasadniczo wszystkie drogi publiczne winny posiadać jedynie dwutorową 6 m. szerokości, - przy czym dla dróg II i III klasy za każdorazową zgodą Urzędu Wojewódzkiego szerokość jezdnii może być zmniejszona do 5 m. Drogi publiczne z jezdnią jednotorową mogą być budowane tylko w wyjątkowych wypadkach za każdorazowym zezwoleniem Ministerstwa Komunikacji.

Przy planowaniu w osiedlach wiejskich stosownie do Okólnika z 29.III.1947 r. Ministerstwa Komunikacji Dep. Dróg Kolejowych Nr. IX-D-2/3/11/47 należy stosować następujące normy szerokości dla pasów wyłączenia:

- dla dróg I klasy	34 m.	(zaliczone tu i drogi wojewódzkie)
" " II "	24 m.	(tylko drogi powiatowe)
" " III "	19 m.	(drogi gminne o większym znaczeniu komunikacyjnym oraz 12 m. drogi gminne o znaczeniu lokalnym).

Ponadto w terenach falistych podgórzanych, górskich szerokość pasów wyłączenia uzależnia się od głębokości wykopu lub wysokości nasypu.

Okólnik ten nie narusza postanowień zarządzenia z 7.V.1945 r. w sprawie odbudowy osiedli wiejskich, zniszczonych wskutek działań wojennych /instrukcja I/

31. "Prawo rzeczowe".

Znajomość ogólna przepisów tego prawa obowiązuje projektanta ponieważ reguluje on dziedzinę władztwa ludzkiego nad rzeczą nieruchomą, jaką jest teren, którego rozrząd normuje plan zagospodarowania przestrzennego osiedla.

Zarządca należy szczególnie uważać na przepisy art. 1 - 14, 28 - 46, 78 - 85, 95 - 97, 100, 130, 167, 296 - 298.

Uwagi końcowe.

Prócz przepisów wyżej podanych mają również związek z pracami planowania wsi i następujące normy prawne:

1. zarządzenie Min. Roln. i Ref. Rolnych z 13.II.1945 r. w sprawie wznoszenia budynków w osiedlach niezniszczonych na skutek działań wojennych /Dz. U. M. P. i R. P. Nr. 22 z 1945 r./
2. okólnik Nr. 2 Min. Roln. i R. P. z 12.II.1946 r. w sprawie zakładania nowych osiedli w osadnictwie na terenach parcelowanych, regulacji osiedli w toku scalenia, oraz uregulowania siedlak po repatriantach udających się

do Z.S.R.R. i poniewieckich /Dz.U.Min.R. i R.R. Nr. 42 z 1946 r./.

3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20.III.1947 r. o współdziałaniu władz w akcji planowego zagospodarowania przestrzennego kraju /Dz.U.R.P. Nr. 34 poz. 152 z 1947 r./
4. dekret z 6.IX.1946 r. o ustroju rolnym i osadnictwie na obszarze Ziemi Odzyskanych i b. w.w. Gdańska /Dz.U.R.P. Nr. poz. z 1946 r./
5. okólnik Min. Roln. i R.R. z 13.IX.1945 r. w sprawie wznoszenia budynków w osiedlach nie zniszczonych na skutek działań wojennych /Dz.U.Min. Roln. i R.R. Nr. poz. z 1945 r./
6. Pismo okólnie Min. Roln. i Reform Rolnych /Pr.U.R./ z 6.VI.1946 r. /ustalające dla osiedli zniszczonych wykładnię art. 3 ustawy z dn. 31 lipca 1923 r. o scalaniu gruntów:
 - 1) przepię art. 3 ustawy z dn. 31 lipca 1923 r. o scalaniu gruntów nie na zastosowania i zgoda właściciela na włączenie do obszaru scalenia nie jest potrzebna w stosunku do wskazanych w tym przepię gruntów, o ile zmian lub zniszczenie dotychczasowego sposobu użytkowania tych gruntów nie spowoduje szkody dla właściciela, a to w związku:
 - a) z całkowitym zniszczeniem osiedla;
 - b) z całkowitym lub częściowym zniszczeniem urządzeń lub upraw, jakie znajdowały się na tych gruntach;
 - c) z tak znaczącym zniszczeniem lub zniszczeniem urządzeń lub upraw, znajdujących się na danym gruncie, że odbudowa lub wznawienie dotychczasowych urządzeń lub upraw, jest oczywiście nieopłacalną (pociągnęłaby koszty równo odbudowie).
 - 2) Resztki urządzeń i upraw, które same przez się nie stanowią obiektów, określonych w art. 3, a podnoszą wartość gruntu i nie mogą być w ogóle lub bez szkody przeniesione (np. studnie, piwnice, drzewa) winny być traktowane jako przynależność do gruntu i zachowane, zaś wartość ich uwzględniona przy szacunku tych gruntów.
 - 3) Resztki urządzeń, które mają wartość jedynie materiału potrzebują własności dotychczasowego właściciela gruntu i winny być przez niego w razie wydzielania su innych gruntów usunięte w odpowiednim terminie.

Mając na uwadze postanowienia art. 44 dekretu "o planowym zagospodarowaniu przestrzennym Kraju" (wykazu l.p. 9) należy zwrócić szczególną uwagę na moment wydania stosownego rozporządzenia wykonawczego, które wchodząc w życie uchyli szereg przepisów tymczasowych, wydanych jako zarządzenia lub okólniki.

Władysław Barański
Władysław Barański
Inż. Geodeta

Warszawa, czerwiec 1947 r.

GŁÓWNY URZĄD PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO
Biuro Planowania Wsi

